

Fena ve iyi

BİR EDEBÎ CAZİBE YAHUT zihne kolayca yerleşiveren bir ifade rahatlığı taşıyan sözler beni hep korkutur. Yunus'un herkese 'bunu ben de söyleyebilirim aslında' dedirtecek kadar yalın, ama yalnız onun söyleyebildiği dizeleri bir örneğidir bunun. Hayatıyla hayat bulduğum Risale müellifinin yüreğinden kopup da dünyama misafir olmuş benzer durumda cümleler vardır hâfıza arşivimde.

Misafir olmuş diyorum; çünkü, bu 'kolay' cümlelerin yerleşmemişliğini sonradan anlıyor insan. Söylenişindeki kâfiye, ifadesindeki kolaylık hâfızamızı onu ezberde tutmaya pekâlâ kışkırtıyor da, hâfızanın tuttuğunu zihninin işleyip yüreğe indirmesi pek de kolay olmuyor.

Ama şükür ki hâfızamız var, ve şükür ki böylesi cümleleri bırakmayıp tutuyor. Hayatın akışı içinde nice nice iniş-çıkış ortasında yaşadığımız tecrübeler, böylesi 'kolay' cümlelerin içindeki derinliği ve aslında ne kadar da zor bir tecrübenin akabinde bize sırlarını ifşa ettiklerini kavrama imkânı veriyor çünkü...

Kendi namıma, Bediüzzaman'ın o çok kolay gelen, ikide bir tekrarlanan bir cümlesini, yirmi yıl arayla kendimi neredeyse herşeye boşvermenin eşğine geldiğim bir anda hakika-tiyle kavradım nitekim.

*Uhuvvet Risalesi'*nden hâfızamıza kaydettiğimiz, ağzımıza da yapıştırdığımız, ama yüreğimize ne derece indirdiğimiz konusunda soru işaretleri taşıdığım “Fena adama iyisin iyisin desen iyileşmesi, iyi adama fenasın fenasın desen fenalaşması çok vuku bulur” sözüydü bu.

(Bu sözün bir öncesindeki “Mü'minin şe'ni kerim olmaktır. (...) Zahiren leim olsa bile, iman cihetinde kerimdir” sözü de, içerdiği simetri ve musiki itibarıyla zihne kolayca yerleşebilen; ama aslî manasına nice seneler sonra bir derece muttali olduğum bir sözdür. Bu sözün sırrını bir derece bana açmasıyla ilgili anlam yolculuğunu, *Risale Okumaları* dizisinin ancak 4. kitabında dile getiriyor olmam, bu sebeptendir.)*

Fena adama iyisin desen nasıl iyileşir sorusuna, nebîlerin ve velîlerin ye'si değil ümidi takviye ederek, nefse karşı kalbi gayretle besleyerek sergiledikleri büyük fütuhât yeterli bir cevap teşkil ediyor olsa gerektir kanaatindeyim.

Fenasın fenasın denilerek fenalaşma riskini ise, itiraf edeyim, biri geniş, diğeri dar ölçekte, iki kere yaşadım. İlki, gençlik yıllarımın ortasındaydı; emsalinin fazla olmadığını malesef ilerleyen yıllarda gördüğüm bir adanmışlıkla hayatını hakkın hatırını bütün hatırların üstünde tutarak Risale'den iç dünyasına taşınanları yazıyla paylaşmaya karar kılmış bir genç olarak, ömrüm çeyrek asrı henüz doldurmamış iken şu-bu hesap yahut hazımsızlıkla her türlü dalâlet fırkasına üye kaydedildiğim fırtınalı bir dedikodu zemini, şükür ki dar-madağın olmadan atlatabildiğim bir kasırgayı tetiklemişti iç dünyamda. Bir an için, gerçekten de merhametsizce, gaddar-

* Konuyla ilgili olarak, *Risale Okumaları* dizimizin 4. kitabındaki, “Mü'minin Değeri” isimli yazımıza bakınız.

ca nisbet edildiğim o dalâlet fırkalarının yolcusu gibi olma-ya bir meyli içimde duymuştum bir kahır halet-i ruhiyesiyle. Öylesine garip bir hal idi ki içimde olup biten; böylece o merhametsiz yakıştırmaları yapanlara bir ‘kendini gerçekleştiren kehanet’ hediye ederek ‘intikamımı alma’ya murad etmiştim. “Alın işte, alın şimdi olmadığım halde olduğumu iddia ettiğiniz haldeyim. Alın işte, mutlu musunuz şimdi, mutlu musunuz bir müminin iç dünyasını yıkıp viraneye çevirdiğinizin? Verebilecek misiniz şimdi hesabını bunun?” diye diye hem de.

Fena fena fena diye üst üste yığılan bir süre lâfın, ‘metin’ olduğunu düşündüğüm iç dünyanın direncini bu derece zayıflatacağını; hiç umulmadık bir anda böylesi bir kahır sarmalı içinde kendimi bir uçurumun kenarında bulacağımı asla tahayyül edemezdim. Ama bu hali bizzat yaşayarak, hem de “Uhuvvet Risalesi” gibi bir yerde, Bediüzzaman’ın ‘iyileri fenalaştırmamak’ üzere “Fenasın, fenasin” a koyduğu yasağın ardındaki hikmeti ve şefkati aynelyakîn tecrübe ettim.

Şükür ki, uçurumu görmüş, kahırdan vazgeçip kendimi manen yakmaktan kurtulmuştum. Müminlerin müminlere yaptığı kötülöklere rağmen, ‘ümit âyeti’ne de atıfla yazılarımda ümit sıklıkla vurgulanıyorsa, bir sebebi, bu hususî tecrübemdir. Fena fena fena derken bir müminin iç dünyası nasıl altüst edilebilir bizzat tecrübe ettiğim için, sözümüne ‘mert,’ hakikat-ı halde ‘merhametsiz’ bir söylemin hep uzağında oldum. Zahiren en sert yüzleştirmelerin yapıldığı bir kitabımda dahi müstakil bir bölümü buna ayırıp “Şefkat... Bir daha şefkat!” çağrısı yapıyor olmam, bu sebeptendi.*

Hayatın iniş-çıkışları bitmiyor buna karşılık. Yirmi sene önce bir meseleyi değil ilmelyakîn bilmek, aynelyakîn tecrübe etmiş dahi olsanız, duyguların akla galebe çaldığı bir ‘kahır’ hali insanın üstüne çökebiliyor.

* *Medeniyetin Arka Sokakları* isimli kitabımızdaki, bu başlığı taşıyan yazıya bakınız.

Nitekim, geçtiğimiz yılın epeyce bir ayı, hususan ‘yazı hayatı’ma dair bir fena fena fena söyleminin yol açtığı kilitlenmeler ile geçti. Hâfız-ı Şirazi’ye duyduğu hayranlıkla, ona özenip *Batı-Doğu Divanı*’nı yazmış olan Goethe, ‘bir türlü başlayamayıp’ ile ‘bir türlü bitiremeyişi’ Hâfız üzerinden bir kalem erbabının erdemi olarak andığı halde, yazılacak konuya ve okuyacak mü’minlere olan hürmetimden dolayı ‘başlayamadıklarım’ ve ‘bitiremediklerim’ yüzünden birkaç huzursuz ruhun hakkımda yapıyor olduklarını bildiğim kişilik analizlerinin ağırlığı çöküverdi bir yılın epeyce bir vaktinde üzerime. Gariptir, tıpkı yirmi yıl önce hayatımın her alanı açısından yaşamanın eşğine geldiğim bir kahır halini, bu kez ‘yazı hayatı’na mahsus olarak tecrübe ettim. Anlamsız, ama bir o kadar gerçek kahır hali. “Alın işte, yazmıyorum, yazamıyorum, çünkü yazmak istemiyorum. Alın işte, tam da analizinizde yer alan özellikleri üstüme giyiyorum. Bakın, nasıl da haklı çıkıyorsunuz şimdi! Değil mi ya, ne kadar iyi analiz etmişsiniz! Peki, mutlu musunuz şimdi? Keyfiniz geldi mi dediğiniz gibi olduğumda?” kahrıyla, bir ‘kendini gerçekleştiren kehanet’i kovalayan garip bir kahır hali...

Bu kahır hali kalemimi kırdırmamış olsa dahi, itiraf edeyim, mürekkebinin akışını epeyce yavaşlattı. Kalemimi kırdırmamış olmasının ise iki önemli sebebi vardı: bir tarafta ‘açılma’yı bekleyen Risale’yle dünyamıza taşınan Kur’ânî hakikatlere karşı sorumluluğumuz, öte tarafta iç dünyamızda kopan fırtınalardan habersiz, bir hüsnüzan ve itimadla, her yeni yazıdan, her yeni dergiden, her yeni kitaptan ümit tazeleyen gönül dostlarının ümidini kırmanın vebali endişesi...

Sözün kısası dostlarım, ben bizzat tecrübe ettim, “Fena adama iyisin iyisin desen iyileşmesi, iyi adama fenasın fenasın desen fenalaşması çok vuku bulur” sözünün hakikatini...

Ümidin adamı olalım hepimiz bu sırra binaen. Ümit verelim. Ümit olalım...